

Cerkveni

4. štev.

Av gust.

GLASBENIK.

Letnik I.

1878.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

„Cerkveni glasbenik“ izhaja po enkrat na mesec in velja do konec leta 1878.
z muzikalno prilogo vred 1 gold. 50 kr., za ude Cecilijinega društva 1 gold.

Vredništvo in opravnštvo sta v Alojznici.

II. občni zbor „Cecilijinega društva“,

katerega smo bili naznanili v zadnjem listu, veršil se je 25. julija po znanem programu. Danes je naša naloga, da poročamo o njem, kolikor prostor dopušča.

Ob osmih zjutraj bila je v stolnici slovesna sv. maša, ki jo je služil preč. predsednik „Cec. društva“, g. prošt dr. A. Jarc. Šenkavški pevski kor, pomnožen po učencih orgljarske šole, je pel A. Foerster-jevo mašo in hon. s. Caeciliae; introitus & communio, korala z orgljami, harmonizaciji Haniš-evi; graduale „Constitues eos principes“, zložil dr. Benz in offertorium „In omnem terram“, zložil dr. Fr. Witt. Izpeljava vsih točkov bila je uzorna ter skladateljev vredna.

Ob desetih se je pričelo zborovanje družnikov v veliki dvorani škofijski v navzočnosti prevzvišenega gospoda knezoškofa Janeza Krizostoma.

G. predsednik dr. A. Jarc, je pozdravil zbrane gospode, katerih je bilo nad 60, ter med njimi tudi iz Terzaškega, Goriškega in Štajarskega; izrekel je v svojem in v imenu zbora serčno zahvalo milost. g. knezoškofu za veliko skerb, ki jo skazujejo „Cecil. društvu“ in obljubil, da se bode odbor z vso močjo trudil, da se čedalje bolj uresniči cecilijanska ideja, povzdiga in pospešek katoliške glasbe v ljubljanski škofiji.

G. tajnik J. Gnjezda poroča potem o delovanju društva oziroma odbora v preteklem letu. Zbral se je bil odbor ednajstkrat med tem časom in razpravljaj vprašanje o ustanovi orglj. šole, društvenem darilu in izdavanji „Cerkv. glasbenika“. — Orgljarska šola se je pričela 2. oktobra in šteje 20 učencev, katerih 4 so konec julija dokončali svoj kurz. Povedal je tajnik, kako se je godilo, da so prišle nesrečne, še do zdaj ne dodelane, orglje g. Malahovskiju v roke; da je g. P. Hugolin Sattner svoj rokopis „Cerkvena glasba, kakošna je in kakošna bi morala biti“ društvu prepustil brezplačno, da se tiska in razdeli med ude kot letno darilo. — Udov šteje društvo zdaj 316, med njimi 57 ustanovnikov;*) „Cerkveni glasbenik“ pa, ki je s prvim listom prišel na dan meseca majnika, ima nad 300 naročnikov. Izrekel je tajnik še željo, naj bi se, gledé važnosti društva in „Glasbenika“ za reformo cerkvene

*) Po neki zmoti izpuštil se je bil v 3. štev. pri imeniku gg. ustanovnikov č. gosp. Trepal Anton, ter natisnil č. g. Kovačič Ivan.

glasbe, oglasilo vsaj še enkrat toliko udov in naročnikov, kajti potem bi zamoglo društvo še z večim vspehom delovati in „Glasbenik“ več gradiva prinašati.

G. blagajnik Ž. Bohinec je poročal o stanu blagajnice, ki je jako ugoden. Da je bilo mogoče orglj. šolo vzdrževati, skerbeli so mil. g. knezoškof s tem, da so ukazali čč. gg. dekanom pobirati po župnijah primeren jim znesek. Prišlo je po tem potu skupaj 1431 gl. (kranjska dekanija še ni poslala svojega doneska). Stroški za orglj. šolo znašajo 1539 gl. Plača gg. ustanovnikov ostane kot matica, ter znaša 599 gl. 60 kr. Letnina društvenikov se je porabila za letno darilo in druge manjše potrebe. Vseh dohodkov je bilo 2501 gl., stroškov pa 1663 gl. 85 kr. — G. glasbeni vodja A. Foerster je potem poročal o orgljarski šoli, katero obiskuje 19 rednih in 1 izvanreden učenec. Ti dobivajo nauk iz liturgike in zgodovine cerkvene glasbe, iz petja, iz niže in više glasbene teorije, igranja na glasoviru in orgljah. Štirje abiturienti dobó letos svoja spričevala, drugi učenci ostanejo vsaj še eno leto.

G. predsednik vpraša, če ima kateri izmed navzočih družbenikov kako željo ali nasvèt.

G. prefekt A. Dolinar prosi besede in govori v daljšem jako zanimivem govoru (katerega hočemo pozneje tù vsega natisniti) o rabi latinskega jezika pri slovesnih mašah, o ugovorih zoper latinski jezik in o pesmarici, ki naj bi se tudi pri nas sestavila iz toliko sto in sto pesmi, ki jih imamo. Dobro zerno naj se izbere, pleve pa zaveržejo; pesmarica pa naj bi se poterdila in sicer tekst in napevi po visokočast. ordinariatu. — Da se pesmarica sestavi, o tem so bili vsi navzoči enih misel; živahna debata pa se je začela pri vprašanji: kdo jo bode sestavljal. Konečno je obveljal nasvèt: naj se to izroči odboru „Cec. društva“, ki naj si pa poišče izvedenih mož po deželi, kateri bodo z odborom delali za pesmarico.

Prevzvišeni g. knezoškof razodenejo še svoje veselje nad tako obilnim številom prišlih udov, ki jim je porok, da je navzočim tudi mar za načela „Cec. društva“. „Cec. društvo“, so rekli, hoče delati po postavah sv. Cerkve, ki jo navdihuje sv. Duh sam. Opominjajo tudi odbor, naj pridno napreduje, da bo po njegovem delovanji dozorel sad, ki ostane vekomaj. — Podelé še sveti blagoslov in zborovanja je konec $\frac{3}{4}$ 12.

Ob štirih popoldne je bilo v stolnici obiskanje sv. Rešnjega Telesa med petjem. Pelo se je 10 točiek raznih verst in skladateljev in sicer:

1. Universi, qui Te exspectant, zložil Jos. Foerster. 2. Quem vidistis, pastores? Za sopran, alt in šestglasni zbor z orgljami, zložil Abundio Antonelli (v 17. stoletji). 3. Crux fidelis, zložil Janez IV., kralj Portugalski (v 17. stoletji). 4. Očitanje, zložil Ant. Foerster. 5. Haec dies, quam fecit Dominus, za možki zbor, zložil Jos. Gr. Zangl. 6. Terra tremuit, zložil Ant. Foerster. 7. Alleluja Graduale in festo Patrocinii s. Josephi, zložil dr. Fr. Witt. 8. Calix benedictionis. Za sopran in alt z orgljami, zložil dr. Fr. Witt. 9. Pesem device Marije iz 17. stoletja („Cerkveni glasbenik“, štev. 12, harmonizoval Ant. Foerster). 10. Tu es Petrus, zložil dr. Benz.

Težko je reči, katera točka da je zaslužila venec. Ker, kar se tiče skladbe, so vse uzorne; in kar zadeva predavanje, bile so vse izverstne. Vzete so iz kroga celega cerkvenega leta, zato tudi niso vse enacega značaja. V sercu enega poslušalca je ta, n. pr.: „Quem vidistis“ ob struno pobožnosti zadela, v sercu drugega zopet druga, postavim „Crux fidelis“ i. t. d. Sploh vse je bilo izgledno.

Ob šestih zvečer pele so se v frančiškanski cerkvi večernice in sicer psalmi koralno, enoglasno z orgljami, hymnus C. Ett-ov; Magnifikat, 4glasni koral; Ave verum corpus, Fiesel-nov; Tantum ergo Ant. Foerster-ja in konečno „Laudate Dominum“, koral. — Sim naj bi bili prišli oni, ki nočejo nič slišati o koralu; gotovo bi jim bil dopadel, ako se le niso z vso dušo zarotili zoper njega. G. antifonator-ja in kor. čč. oo. frančiškanov pri psalmih moramo pa še posebno pohvaliti, če tudi ne zahtevajo naše hvale, marveč delajo le Bogu na čast.

Bog ne sovraži poštenega veselja; zato so se po dnevnem trudu in poslušnji Cecilijanci zvečer ob osmih zbrali na vertu znane gostilnice „pri Zvezdi“, ter s pogovori, petjem, napitnicami, in mestno godbo sladili par uric, ki so prehitro pretekle. Ločili smo se z željo, da „Cec. društvo“ čez leto napravi enako zborovanje, kakor letos 25. julija.

O glasbi sploh.

(Konec.)

Začetkom kerščanstva napočila je nova doba glasbe, ali boljši: Naša sedanja glasba, tudi svētna se začenja še le s kerščanstvom. Pervi kristjani so v verski navdušenosti prepevali, kakor jim je čut napovedal, brez znanja gerških tonovih načinov. Te napeve so zbirali škofje kot varuhi liturgije ter cerkvenega petja. Tako sv. Atanazij, sv. Ambrož in pozneje sv. Gregor, katera slednja sta prav za prav postavila podlago glasbenemu razvitku. Kaj so ti sv. možje o glasbi sodili, ni mi treba razjasnovati. Ako še kdo dvomi o važnosti glasbe sploh, vprašam ga: Jeli ti sv. možje niso imeli družega opraviti, nego bavljati se z glasbo? Sv. Atanazij, ta živ mučenik, ni li imel nič imenitnišega v tistih razburjenih časih, kot napeve zbirati in vredovati? Sv. Ambrož, škof imenitne Milanske cerkve, sv. Gregor, rimski papež, sta li imela čas za to? Zlasti zadnji, da je (čujte!) sam podučeval v pevski šoli. Gotovo, imeli so tudi imenitna opravila, katera so vestno spolnovali; a imenitna se jim je zdela tudi glasba, ker je kaj pripravna povzdigovati sv. službo, kakor tudi buditi sv. čutila. Imenitnost glasbe je namen teh verstic, in njo hočemo še dalje razviti.

Vsi pedagogi spoznavajo glasbo kot izverstno sredstvo odgoje in olike. Umetnija je cenjeno blago, djal bi splošna lastnina olikanega človečanstva. Ako nečemo, da nam krasni proizvodi zamró, treba moči, ki nam jih žive ohranijo, to je: trebamo pevcev in igralcev, ki nam dela cerkvenih in svetnih skladateljev oživijo. Kaj nam pomagajo mertve partiture Palestrinove, ako se ne skerbi za pevski zarod, ki bi jim bil kos. Žalibog res, le zato smo propadli, ker nismo imeli več pravih vzorov. Palestrinovo „Missa Papae Marcelli“ je Cerkev postavila za izgled vredne glasbe. Kaj nam pomaga izgled, ako ga ne poznamo? Zatoraj še enkrat: Glasbene odgoje pogrešamo!

Vzemimo zdaj praktično stran. Ako bi glasba družega ne bila kot lepa kratkočasnost, po Aristotelju (Kapp, Die Staatspädagogik des Aristoteles) „eine schöne Art, müssig zu sein“, bila bi velike cene. S kolikimi neumnostmi se obdaja staro in mlado, ki se ne morejo imenovati lepa kratkočasnost. Mladeneč

bi se marsikaterega zla obvaroval, ako bi rad peval, godel ali na glasoviru igral, mesto da bi po gostilnah hodil in Bogú čas kradel. — A tudi sama na sebi je glasba krasna in duhovita ter močno sladi revno človeško življenje. Palmer tako nekako razvija ta moment. Koliko je človek, ki si sam zagosti zna, na boljmem memo tistega, koji je odvisen od znanja in volje družih, ter sprejme le splošen, nedoločen vtis, ne opazi pa posamnih krasot tehnike, kontrapunktike in družih glasbenih vodil. In káko je družbinsko življenje brez najbolj popularne umetnije — glasbe? Zatoraj blagor otrokom, ki so imeli priložnost v mladosti, uriti se v glasbi!

Ne zadovoljujemo se pa s pripoznanjem, da je glasba le prijetna kratkočasnost, ampak mi tirjamo priznanje, da se ona kot umetnja sme na stran postaviti učenosti ali literarni oliki, da spada k dušnemu življenju, ter mu obilo hrane daje. Nemuzikalen človek, vzemimo terd jezikoslovec, nam ne bode verjel, da imamo na kaki fugi ali simfoniji toliko dušne hrane, kakor on od slovniškega pravila, od fraze ali klasičnega stavka; a vendar je taka. V tonovih razmerah, v slogu skladbe, ali v oziru glasbenih sredstev k skupni delavnosti je toliko logične in retorične zakonitosti, kakor v katerikoli latinski perijodi. Strokovnjaku daje partitura Palestrinove maše ali Beethovenove simfonije toliko misliti, kakor jezikoslovcu Ciceronov govor ali Horacijeva oda. Napačna je misel, da glasba samo uho žgače, duhá pak ne budi. Vsako melodijo, ki je sama záse ena celota, imenujemo misel; ne sicer logično, ampak glasbeno misel, s katero človeški duh neko dobo svojega življenja izražuje. Glasbena misel se sicer ne izražuje z besedami, tudi ne jemlje predmetov iz zgodovine, natoroznanstva itd., ampak glasbena misel je neko idealno bistvo, katero duh gleda, in si s tem opazovanjem življenje hrani in bogati. Ravno to tiho in mirno poslušanje in premišljevanje, ki bi tudi ime pobožnosti (*Andacht*) zaslužilo, pa glasba veže z vero. Vera človeka po svoji idealnosti vzdigne nad pozemeljsko, tako tudi glasba; zatoraj ste obè v tako tesni zvezi, ker vera glasbi daje predmetov za premišljevanje. — *Oken* pravi v svoji „*Philosophie der Natur*“: „Glasba je izraz hrepenenja, k Bogu verniti se. Ona stori človeka hrepenječega po nekem stanju, kojega človek ne počna: daje mu okusiti božjega mirú in krasote“.

Brez števila je izrekov učenih, pobožnih mož, ki glasbo proslavljajo kot nebeški dar, poln imenitnosti in pomena za odgojo človeštva, za liturgično celoto in božjo čast. Naj navedem (po *Mus. sacr.* I. 1878) le izrek starega asceta *Abrahama a s. Clara*, ki se le v originalu prav sliši: „*Salve! Meine schöne Grammatik und Rhetorik. Servitor! Meine schöne Logik und Arithmetik. Basioleman! Meine schöne Geometria und Astronomia. Aber sei du mir tausendmal willkommen, meine löbliche, liebliche, köstliche, vornehme und angenehme Musica! Andere sind zwar freie Künste, du aber bist eine freie und fröhliche Kunst, du bist eine Portion vom Himmel, du bist ein Pflaster für die Melancholey, du bist eine Versöhnung der Gemüthler, du bist ein Sporn der Andacht, du bist ein Kleinod der Kirchen, du bist eine Arbeit der Engel, du bist ein Aufenthalt der Alten, du bist eine Ergötzlichkeit der Jungen!*“

Toliko za danes v premišljevanje tistim, ki so merzli, malomarni gledé glasbe sploh ali iz svojega stališča merzli do cerkvene glasbe; ki menijo, da

glasba nima nič notranje vrednosti in nič ali malo pomena za pravo oliko človeške družbe in specialno kot cerkvena glasba za povzdigo božje službe; ki se križajo pred muziki, češ: ti niso za nobeno dušno opravilo, „muzikanterji“ so, šolmoštri! Ne sodite takò, premislite se, saj že Göthe o nas drugače pravi:

„Wo man singt, da lass' dich ruhig nieder,
Böse Leute haben keine Lieder.“

H. Sattner.

D o p i s i.

Iz Gorenjskega, konec junija 1878. „Verba movent, exempla trahunt — beseda miče, zgled pa vleče“ — je, kakor je znati, eno zmed načel, ki se jih „Cerkveni glasbenik“ derži. V prvih oddelkih podučuje z besedo o cerkvenem petji in glasbi, v drugih pa razkazuje zglede, kako se že semtertje djansko izveršuje, naznanuje in priporočuje izgledne skladbe, ter tako pri enih gorečnost za prenovljenje cerkvene glasbe poterjuje, pri drugih jo pa spodbuduje. Prav ima. Tudi Nemci delajo tako (glej Witt's Fliegende Blätter und Musica sacra), in koliko so že dosegli v enem desetletju. Človek je že tako vstvarjen, da se vrvnuje po zgledih, ter rad posnema, kar vidi pri družih. Ko bi se mu tudi reč začelkoma dozdevala pretežavna ali celo nemogoča, vidititi pa zglede pred sabo, poreče kmalo s sv. Avguštinom: „Ako so mogli ti in ti, kaj da bi jest ne“. Recimo tedaj z njimi tudi mi: Ako po Nemškem, Českem in Poljskem itd. tako čversto reformirajo cerkveno glasno, zakaj bi jo tudi po Slovenskem ne. In ako se je že tudi pri nas tu pa tam v tem smislu nekaj storilo, po kaj da bi se ne začeli poganjati za tako eminentno cerkveno in v duhovsko (in ob enem narodno) reč pri vsih mestnih in farnih cerkvah ne le na Kranjskem ampak po Slovenskem sploh. Za to sveto reč tudi druge vnemati in jim nekako z zgledom pot kazati, je gotovo glaven namen poročilom iz raznih krajev, kjer se že vpeljuje cecilijansko, t. j. pravo cerkveno in liturgično petje. Tudi je to javno spričevanje, da Cecilijno društvo in „Cerkveni glasbenik“ nista brez vpljivna. Torej omenjena poročila niso, kakor bi se vtegnilo komu podtikati, prazna lastna hvala. Vem pa tudi, da vsakega poročevalca kot cecilijanca navdaja več ali manj „celus domus Dei“ (gorečnost za hišo Božjo), in da je zato vselej pripravljen svojemu dopisu na čelo postaviti besede psalmista: „Non nobis, Domine, non nobis, sed nomine tuo da gloriam“ — (ne nam, o Gospod, ne nam, ampak svojemu imenu daj slavo, Ps. 113 v. G.) ali ga končati z izrekom: „Omni ad majorem gloriam Dei et animarum salutem“ — (vse k večji časti Božji in za izveličanje duš). Tako tedaj dopolnujem svoj dopis v št. 2. „Cerkvenega glasbenika“, da se je na Breznici med drugimi že omenjenimi rečmi pelo na praznik vnebohoda N. G. J. Kr. za offertorium (darovanje): „Ascendit“ (A. F.). Binkoštno praznike pa za graduale: „Veni sancte Sp.“ (Frey) in za offertorium: „Veni creator“ (Wolf). Pri procesiji sv. Rešnjega Telesa so peli vse himne, kakor so v škofijskem obredniku predpisane, in sicer: „Pange lingua“ (zl. Fiesel); „Sacris solemnis“ (zl. A. G. Stein); Verbum supernum (Witt, „Musica sacra“, 1863); „Salutis hum. Sator“ (iz 17. stol.); „Aeternae Ren“ (Kothe). Zraven tega so se peli še štirje moteti med pripravljanjem za svete evangelije pri posamnih postajah, namreč: „O sacrum convivium“ (Hoffman); „Ave verum“ (Fiesel); „Bone Jesu“ (Frey) in „Jesu dulcis memoria“ (Stehle mot.). Po procesiji Tante in Genitori (Ett) in popoldne Tantum (Ang. Hribar).

Da pa kdo ne bo mislil, da sta Kranj in Breznica gledé svojega prizadevanja osamljena na Gorenjskem, bodi s kratka omenjeno, da že tudi drugod pričenjajo in napredujejo v cecilijanskem petju. Tako zlasti v Kropi, v Ljubnem, v Radolici, v Lescah, v Mošnjah, v Naklem in v Predosljih. V Radoljici slišal sem že o pustu pri 40urni pobožnosti prav lepo koralno odpevati in zdaj neki prav pridno rabijo priloge „Cerkvenega glasbenika“. Imajo tudi res spretnega organista g. nadučitelja Thuma, ki je tudi izvrsten pevec. V Lescah pojo že latinsko mašo: „Molitor Fid. a Sigm.“ in dvojen prav čeden „Requiem“ pra-

vilno in spodbudno če tudi le enoglasno z orgljami. Iz Kroepe, kjer posebno krepko napreduje, dobimo zanesljivo kmalo obširneje poročilo. V Naklem sem se čudil slišati čisto pravilno peti 17letnega mladenčca organista Tajgelj-nov „Veni Sp.“, dasiravno se je še-le lani začel učiti. V Predosljih so Binkoščne praznike peli celo mašo: „Maria Clara“, zl. Ham. Tukaj so imeli že pred več leti kaj vbrano petje pod marljivim vodstvom g. J. Sajeta. Že takrat so peli: Zangl „Harmonica-Messe“, koralne litanije in skorej vse znane pesmi prav dobro. Ravno tako vnet za lepo cerkveno petje je njegov naslednik g. Fr. Gross, ki s toliko pridnostjo vadi dvojne pevke, da zasluži očitno priznanje. In marsikje bi se še kaj storilo, opovera pa pomankanje organista ali pevcev, ali pa vnemi in pogumnosti cerkvenega predstojništva, ki ne opozoré organista ali pevcev n. pr., da ne gre peti v enomir le Marijnih pesmi za graduale, offertorium ali celo za Credo, tem manj, ako še Marijin praznik ni in je peta maša. Zoper tako počenjanje bili smo na dekanijski konferenciji l. 1876 vsi pričujoči ene misli. Sploh pa se zdaj ni več bati, da bi cecilijanska ideja zaspala, marveč zanesljivo se smemo nadjati, da se bode bolj in bolj širila in vterjevala tudi po naši domovini. Pomagaj Bog! Sprosi nam Marija in sv. Cecilija!

Iz Novomesta, 15. julija. Od 11. junija do 11. julija je č. gosp. Goršič, orgljar v Ljubljani naše orglje vredeval. Bilo je namreč že veliko spridenega v mehaniki, piščalke slabo intonirane in silno razglašene, sem ter tje tudi gluhe. Ker dispozicija glasov tudi ni Bog vé kaj, vstavil je v zgornji manual čisto nov spremen, Salicional 8', od drugega c iz cina. V spodnem manualu je kasiral lesene piščalke flaute 8' z nižjih dveh oktav, ter nadomestil jih s cinastini; in ker so bile klavijature silno stare in nerodne, vložil je nove v manualu in pedalu. Orglje že dolgo stojé; če se ne motim, bile so stavljené leta 1764. Krog leta 1863 bile so predelane nekoliko in spremení pomnoženi. Razvidno je, da ima orgljar pri tacih orgljah težaven položaj. Ali vendar moram reči, da je g. Goršič storil, kar se je le storiti dalo. Mehanka, za katero je rabil 14 dni, je zdaj prav dobra. Igranje je lahko in tiho, spremení veliko raji tečejo. Ventili se enakomerno odperajo, ker gospod z novimi peresi ni bil skop. Odstranil je, kolikor se je dalo, cepljenje glasú (Durchstechen), kar je dalo pri sapniku (Windlade) pozitivna veliko sitnega dela. Sapa je dobila regulator. Piščalke so od prve do zadnje na novo intonirane, ter je glas orgelj postal ves drugačen, nekako gosposk. Med glasovi je prava razmera, diskant ne prevpije bas, in ta ne onega. Orglje sicer niso nove, zlasti sapnika sta že precej izdelana, a pomlajene so, da rad dajem čast g. Goršiču. Zahvalujem se mu tú na očitnem mestu za njegov trud, in ne morem si kaj, da bi ne djal: Gospodje, ki potrebujete orgelj za kako cerkev, pojte k gosp. Goršiču! Kak žolostno je, da se marsikje tako delo zarad manjše cene izroči kakemu tolkaču, in potem, ko orglje ne vgajajo, radi zopet plačajo poštenemu mojstru, da jih vravna. A take dela jemljo orglarju veselje. Lahko bi navedel primerljeje iz novejših časov. Rečem le, ne verjemite jezikom, ampak poglejte dela.

P. Hugolin Sattner.

Iz Novomesta, 20. julija. Veselo je čitati pogoste poročila o reformi cerkvene glasbe iz raznih krajev naše škofije. Žari se, Bog daj, da bi kmalo po vsem Kranjskem, pa tudi drugod napočil dan spoznanja imenitnosti in vrednosti cerkvene glasbe. Naj tudi jaz povem, kako se je pri nas pričelo in koliko do zdaj storilo, in sicer iz tega vzroka, da drug drugega spodbujamo z izgledom in nekterim pristrizemo izgovor nemogočnosti reforme. — Ne bom nikomur očital, ako rečem, da sem prišel semkaj ledino orat, kajti vzgajiti sem moral pevcev „da capo“. So pa pri nas take okoliščine. Vsako nedeljo in praznik je samo ob 8. péta sv. maša z blagoslovoma. Gimnazijski dijaki opravljajo vse svoje kerščanske dolžnosti v franciškanski cerkvi; in ravno te sv. maše se vdeležujejo, tako da jo v mestu imenujejo sploh „študentovsko mašo“. Pojejo, se vé, dijaci sami v mešanem zboru, dečki nižjih, in odrašeni mladenčí višjih šol. G. ravnatelj je velik prijatelj petja in skerbi, da se pevci redno vdeležé vaj in produkcij. Vendar velike so težave, katerih pevovodja pri najboljši volji ne more odstraniti. Štiri mesece sem uril in vadil, preden sem se upal z dečki na kor, pa komaj so se dobro privadili vsak svojega glasú in so bili zmožni intervale koj ali vsaj kmalo zadeti, že je spremenil ta ali oni glas, drugi zapustil gimnazijo itd. Organisti po deželi tožijo, da se jim pevke, ko jih ravno nekoliko izučé, vse pomožé, in

tako jim prejde veselje, učiti jih sekirice, ter pojejo le po posluhu navadne pesmi. Kaj bom pa jaz djal, ker mi deček, ako dobro gre, komaj dve — tri leta poje sopran ali alt? Se vé, da je potem za rabo pri tenoru, basu; ali kolikrat se mora čakati 1 — 2 let, da glas popolnem spremeni. In če je pel tenor ali bas par let, — adijo gimnazija! Pomagati si je treba po mestih in deželi, ter rekrutirati vedno novih močij in spolniti, ako ta ali oni odstopi. Razvidno je pa tudi, da pri tolikratni spreminjavi pevecv, in malem številu ur ni mogoč tolik napredek, kakor pri stalnem koru, ki je morebiti še dotiran. Kar smo mogli, vendar smo storili. Moja prva skerb je bila: vpeljati koralne rezponzorije, kajti nikakor nisem mogel prenašati, da bi mašnik pozdravil: „Dominus vobiscum“, na koru pa odmevali samo trije akordi; to ni nobeno odzdravilo. Naj navedem tukaj, kar piše v svojih potopisih B. Kothe o rezponzorijah. „Rezponzoriji“, pravi, „pojejo se tukaj (na Dunaji) četveroglasno brez orgelj v modernem tonu“. Rimski jarem mora vendar neprijeten in težak biti, ker se ga tako ogibljejo. Melodije koralnih rezponzorij so najmanj toliko lepe, kot moderne; one so starodavno izročilo naše cerkve in že zarad tega zaslužijo, da jih ohranimo; verh tega so velevane od sv. cerkve in v vsih ritualih vverstene. Toda ne gledé na te razloge rečem, da je nespamet, odgovarjati mašniku v modernem — slogu in tonovem značaju njegovega petja — ptujem načinu; nespamet, da se jo lahko z roko dovtiplje. Kateri podobar bi se upal cilindar postaviti na glavo kipu, ki ima sicer starogerško ali rimsko nošo? Kateri igravec, bodi si tudi v zadnjem mestu, bode tako nespameten in bo verh vi-težkega jopiča (Wamms) oblekel „frak“? Oboje bi bila norost; a ne zato, ker cilindar in frak nimata posebne zgodovine, ali da bi ne bila lepa, ampak zato ker bi se v navedenih primerljajih prelomila najimennitniši postava umetnije — enota, ter žalil estetičen čut. Gregorijanski rezponzoriji pa so, kakor bi jih vili. Kakoršno je petje mašnikovo, v enem glasu, ali pa melodiji, takšen je tudi odgovor pevskega kora. K soglasju pripomore dalje enakost tonovega načina in posebno svojstvo koral na sebi. *)

Pri nas pojemo rezponzorije vsikdar enoglasno (unisono) sè srednjeglasnim sprem-ljevanjem orgelj.

Ker je ob navadnih nedeljah le „Missa cantata“ (brez azistencije in kadila), pojemo slovenske pesmi: Pred Bogom, Sv. Telesa in Matere božje. Skladbe so teh-le: Foerster, Cvek, Greith, Kothe, Mohr (Jubilare Deo), semtertje „cum grano salis“, tudi Rihar iz per-vega zvezka, ki ni napčen, in nekoliko je mojih.

Tantum ergo: Witt, Ett, Nedvéd in drugi. — Pri slovesnih mašah pojemo vsikdar latinsko s popolnim tekstom, a vendar končamo skoraj vedno prej ko v eni uri: Maše po-jemo: Molitor: 1. In hon. s. Fidelis a Sigmar. 2. Angel. Cust. 3. Tota pulchra. Singenberger: 1. In honor. s. Aloys. 2. In hon. s. Stanislai. Benz: F-dur. Hamma: Missa s. Clara. Koralne: Solemnis in Adventus (Quadrag.). Kar smo od konca manj cerkvenega izveršili, nočem šteti.

Offertorij in Graduali: Leitner. Sacris solem., Verbum supernum, Salutis humanae, Aeternae rex. Witt: Tennisti manum, Christus factus est, Perfice, Veni creator. Hoffmann: O sacrum convivium. Frey: Adoro. Viadana: Exaudi me. Wesselack: Justus ut palma. Ett: Jesu corona, Ave maris stella, Te Josef celebrent. Zangl: Haec dies. Greith: Ave maris stella. Vogler: Ave maris stella. Ebner: Viderunt omnes fines terrae. Nedvéd: Bone Deus. Kothe: Jesu dulcis memoria. Spöhr: Exaudi me.

(?) Regina coeli.

Requiem. Ett (Witt) Cantus sacri. Schenk: D-Mol.

Litanije: Haller.

Vsako leto obhajamo tudi praznik sv. Cecilije s slovesno sv. mašo. — Toliko smo storili, dokler je društvo svoje delovanje pričelo, in da bomo poslej več storili, ko nam dohaja lepih skladb, dobrih naukov, o tem ni dvoma. S.

*) Naj bo to le komentar k zadnji prilogi „Glasbenika“. Pis.

Naše priloge.

Št. 15 je obče znana pesem pri blagoslovu. Kdor zna slovensko in nekoliko pomisli, kar poje, mora priznati, da je slovenska prestava (pesem ni izvirna) slaba. Gospodu A. Dolinarju gre hvala, da se je deržal, kolikor je bilo mogoče, starega teksta, in vendar vse slovniške, metrične in logične napake popravil. Takih napak je bilo več, n. pr. anđeljski — ino — čez (!) vse — Jezusa mesto Jezusovo — v svetemu (!) — Jezus vse sladkosti sosebno. Tudi uglasbena je zdaj ta pesem tako, da se more na različni način rabiti; in harmonizacija je tako jasna, da bi le ljudje ne kazili harmonije, ako, kakor je navada „sekundujejo“, t. j. kak drugi glas k melodiji pojó. More se pa ta pesem peti 1) enoglasno z orgljami; 2) dvoglasno (I. in 2. glas); 3) triglasno (brez 4. glasú) — oboje za ženske ali možke glase —; 4) čveteroglasno razstavno (za sopran, alt, tenor in bas); 5) čveteroglasno sostavno (za 4 ženske ali 4 možke glase), in 6) za združeni zbor šesteroglasno. Tú je I. glas za I. sopr. in I. ten., II. glas za 2. sopr. in 2. ten., III. glas za alt, IV. glas pa za bas. Samo po sebi se razume, da poje vsak glas v svojem naravnem položaji.

Razne reči.

Na praznik sv. Petra in Pavla so bile v Šen-Tilji poleg Velenja na Štajerskem blagoslovljene nove orglje, ki imajo 14 spremenov in veljajo 12 sto forintov. Izdelal jih je gosp. France Naraks iz Arje blizo Žavca. Po blagoslovljenji je imel preč. g. dekan Fr. Trafenik, velik prijatelj prave cerkvene glasbe, do faranov lep govor, iz katerega hočemo v prihodnjem listu kaj več prinesiti.

— Društvo sv. Cecilije v Celovcu je imelo 10. in 11. julija svoj prvi občni zbor. Pela se je pri tej priliki Palestrinova „Missa papae Marcelli“; mil. g. knezoškof Valentin pa so imeli prelep govor o trojnem glavnem namenu novega društva, ki ima trebiti, saditi in presajati. Predsednik društva je preč. g. kanonik Šelander, glasheni vodija pa g. Lučovnik. — Da ste nam zdravi koroški Cecilijanci!!

— Pervo leto orgljarske šole v Ljubljani se je končalo v sredo, 31. julija s sv. mašo v kapeli alojzniški. V petek, 26. jul. popoldne je bila za učence te šole glavna preskušnja vpričo gg. odbornikov „Cecil. društva“, in reči moramo, da so se v enem letu veliko naučili, posebno, ako pomislimo, da jih polovica še not ni poznalo, ko so jeseni v šolo vstopili. Stirje učenci, že prej organisti, ki so letos končali svoj kurz, so se 29. in 30. julija še posebej natanko izpraševali iz vseh predmetov ter dobili spričevalo sposobnosti za orgljarsko šolo. Gotovo ni zaveržen denar in trud, ki se vporablja za ta prekorsni zavod. Podpirajmo ga toraj na vse strani!

Oglasnik.

Ravnokar so prišle na svitlo sledeče nove cerkvene skladbe:

1. **Ant. Foerster**, op. 16. „IV Tantum ergo“, za 4 glase. Cena 40 kr. — Vse 4 skladbe so jako melodične in prav lahke; cena pri tej lepi obliki (Milic-ev tisk z velikimi tipami) ne more biti niža.
2. **Ant. Foerster**, op. 17. „Lavretanske litanije“, za 4 glase. Cena 20 kr. — Kar je bilo rečeno pri št. 15. naših prilog, naj velja tudi tukaj; besede so po izvirnem, t. j. latinskem tekstu, kolikor le okoliščine pripuščajo, pravilno popravljene. Kar se pa tiče glashene uprave, imajo té lahke melodije namen, nadomestiti in izpodriniti one samovoljne odgovore (n. pr. Roža dubovna, milosti polna i. t. d. — Sveta mati božja, prosi Boga za nas; hvaljen bodi Jezus i. t. d. — Marija k tebi uboge reve i. t. d. i. t. d.), katerih sv. Cerkev nikdar in nikjer ni dovoljila, marveč naravnost prepovedala. — Ker je cena nizka, si more vsaka cerkev ali organist po več iztisov kupiti; vsaj ni treba prepisovanja. Tisk je lep, kakor je že navaden v Milic-evi tiskarni.

Pridana je listu 4. števil. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Grjezda. — Odgovorni vrednik muzik. priloge Anton Foerster.

Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.